

EKONOMİYE DAİR ÖNE ÇIKAN DÜZENLEMELER

23- 29 HAZİRAN 2022

(23-29 Haziran 2022)¹

- 1. TCMB, Haziran ayında da politika faizini yüzde 14'te sabit tuttu; böylece üst üste altıncı kez faizi değiştirmemiş oldu.** Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), Haziran ayı Para Politikası Kurul toplantısında bir hafta vadeli repo faizini piyasa beklentilerine paralel değiştirmeyerek yüzde 14,0 seviyesinde bırakmıştır. Kararın gerekçeli metninde; enflasyonda yakın dönemde gözlenen yükselişte jeopolitik gelişmelerin yol açtığı enerji maliyeti artışları ile küresel enerji, gıda ve tarımsal emtia fiyatlarındaki artışların oluşturduğu güçlü negatif arz şoklarının etkili olmaya devam ettiği belirtilmiş ve küresel barış ortamının yeniden tesis edilmesi ve enflasyonda baz etkilerinin de ortadan kalkmasıyla dezenflasyonist sürecin başlayacağı öngörülmüştür. Kurul, ayrıca, fiyat istikrarı temel amacı doğrultusunda enflasyonda kalıcı düşüğe işaret eden güçlü göstergeler oluşana ve orta vadeli yüzde 5 hedefine ulaşmaya kadar elindeki tüm araçları liralama stratejisi çerçevesinde kararlılıkla kullanmaya devam edeceğine dair vurgusunu tekrarlamıştır. Benzer şekilde, Kurulun ekonomiye ilişkin değerlendirmelerinde, iktisadi faaliyetin güçlü seyrini ikinci çeyrekte de sürdürdüğü, teminat ve likidite politika adımlarının kullanılmaya devam edileceği belirtilmiştir.²
- 2. BDDK, 10 milyon TL üzerindeki konutlar için kredi imkânını kaldırdı.** Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), 9 Haziran 2022 tarihinde açıkladığı Finansal İstikrarın Güçlendirilmesine Yönelik Tedbirler kapsamında konut kredilerinde kredi değer oranını tutar bazlı farklılaştırmıştır. Alınan kararlar, enerji sınıfı A olan 1. el konutlar için kredi değer oranı; konut değeri 2 milyon TL'nin altında olan konutlar için yüzde 90, konut değeri 2 milyon TL ile 5 milyon TL arasında olan konutlar için yüzde 70, konut değeri 5 milyon TL ile 10 milyon TL arasında olan konutlar için azami 3,5 milyon TL olarak belirlenmiştir. Enerji sınıfı A olan 2. el konutlar için kredi değer oranı; konut değeri 500 bin TL'nin altında olan konutlar için yüzde 90, konut değeri 500 bin TL ile 2 milyon TL arasında olan konutlar için yüzde 70, konut değeri 2 milyon TL ile 5 milyon TL arasında olan konutlar için yüzde 50, konut değeri 5 milyon TL ile 10 milyon TL arasında olan konutlar için azami 2,5 milyon TL olmuştur. Her iki grupta da konut değeri 10 milyon TL üzerinde olan konutlar için konut kredisi imkânı bulunmamaktadır.³
- 3. BDDK, TL ticari kredilere yeni koşullar açıkladı; döviz varlıklarının TL karşılığı 15 milyon TL'yi aşmayan şirketlere kredi kullanım durumunda döviz varlıklarını 15 milyon TL üzerine çıkarmama şartı getirildi.** BDDK tarafından getirilen yeni düzenlemeye göre, bankalar ve finansal kuruluşlar dışındaki, bağımsız denetime tabi şirketlerin kredi başvurusu yaptıkları tarih itibarıyla yabancı para nakdi varlıklarının (altın dahil, efektif döviz ile bankalardaki YP mevduat) Türk Lirası karşılığının 15 milyon TL'nin üzerinde olması halinde, bu şirketlerin yabancı para nakdi varlıklarının, en güncel finansal tablolarına göre aktif toplamından veya son 1 yıllık net satış hasılatından büyük olanının yüzde 10'unu aşması durumunda, söz konusu şirketlere TL cinsinden yeni bir nakdi ticari kredi kullanılmamasına karar verilmiştir. Uygulama karar tarihinden sonra uygulanmak üzere, aksiyonda bir Kurul kararı alıncaya kadar geçerli olacaktır.⁴
- 4. BDDK, TL ticari kredilerde getirilen önlemlerle ilgili açıklama yayımladı; kararın uygulanmasına ilişkin şartlar ile sınırlamadan istisna tutulacak haller detaylandırıldı.** BDDK'den yapılan açıklamada, bazı şirketlerin döviz borcu ya da döviz yükümlülüğü olmamasına, hatta döviz pozisyon fazlası bulunmasına rağmen, TL kredi kullanarak döviz alımı gerçekleştirdikleri ve döviz pozisyonu tuttukları belirtilmiş; bu itibarla, finansal istikrarın güçlendirilmesi, kaynakların daha verimli ve üretken alanlarda kullanılarak kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışması, kredilerin amacına matuf bir şekilde kullanılmasını sağlamak için gerekli görülen bir makro ihtiyati tedbir alındığı ifade

edilmiştir. TL kredi kullandırmalarında sınır getiren yeni uygulama çerçevesinde, herhangi bir şirketin karar kapsamına girebilmesi için; bağımsız denetime tabi bir şirket olması, şirketin yabancıpara (YP) nakdi varlıklarının TL karşılığının 15 milyon liranın üzerinde olması ve şirketin YP nakdi varlıkların TL karşılığının aktif toplamından veya son 1 yıllık net satış hasılatından büyük olanının yüzde 10'unu aşması şeklinde belirlenen koşulların hepsini birden sağlaması gerektiği belirtilmiştir. Diğer taraftan, açıklamada kararın uygulanmasına yönelik 3 şartın birden sağlanması nedeniyle kredi kullandırım sınırlaması kapsamına giren şirketlere ilişkin istisnai durumlara da yer verilmiştir. Buna göre, YP cinsinden kredi kullanması mümkün olmayan şirketler, krediye başvurduğu tarihten itibaren 3 aylık dönem içinde yabancı para net pozisyon açığının bulunduğunu bağımsız denetim kuruluşunca onaylanmış şekilde tespit ettirerek bankaya sunmaları halinde, yalnızca başvuru tarihini izleyen 3 aylık dönemdeki pozisyon açığıyla sınırlı olmak kaydıyla TL cinsinden nakdi ticari kredi kullanabilmeleri mümkün olacaktır.⁵

5. **BDDK, yurt dışı yerleşiklerle türev işlem gerçekleştirecek olan finans dışı yurt içi yerleşiklere kullanılacak ticari nakdi kredilere yüzde 500 risk ağırlığı uygulanacağını duyurdu.** Karar metninde, bankalar ve finansal kuruluşlar dışındaki yurt içi yerleşik kişilerin, ilgili Karar tarihinden (23 Haziran 2022) sonra, yurt dışı yerleşiklerle türev işlem gerçekleştirmesi halinde, bu kişilere bu Karar tarihinden sonra kullanılacak olan TL ve YP cinsinden ticari nitelikli nakdi kredilere; 23.10.2015 tarihli ve 29511 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik" uyarınca sermaye yeterliliği oranı hesaplamasında; kredi riskine esas tutar hesaplanırken kullanılan yaklaşımdan (standart yaklaşım ya da içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımlar) bağımsız olarak, kredi riski azaltım teknikleri, kredi derecelendirme notları ve gayrimenkul ipotekleri dikkate alınmadan yüzde beş yüz risk ağırlığı uygulanmasına karar verildiği belirtilmiştir.⁶
6. **Mevduatta stopaj indirimi uzatıldı.** Resmi Gazete'de yayımlanan düzenlemeye göre, Türk lirasının değerini korumak, birikimlerin Türk lirası cinsinden açılmış mevduat ve katılım hesaplarında tutulmasını sağlamak ve yastık altı birikimlerin bu hesaplarda değerlendirilmesini teşvik etmek amacıyla uygulanan ve 30 Haziran 2022 tarihinde son bulması gereken Türk lirası mevduatları için stopaj desteği uygulamasına 31 Aralık 2022 tarihine kadar devam edilecek. Bu tarihe kadar stopaj oranları, vadesi 6 aya kadar olan hesaplarda yüzde 15 yerine yüzde 5, 1 yıla kadar olanlarda yüzde 12 yerine yüzde 3, 1 yıldan uzun olanlarda ise yüzde 10 yerine yüzde 0 olarak uygulanacak.⁷
7. **İstanbul Finans Merkezi Kanunu yürürlüğe girdi; vergi ve diğer mali yükümlülüklerle ilişkin istisnalar getirildi.** Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Finans Merkezi (İFM) Kanunu'na göre, Türkiye Cumhuriyeti'nin finansal rekabet gücünün uluslararası alanda artırılması, finansal piyasalar ile ürün ve hizmetlerin gelişmesine ve derinleşmesine katkıda bulunulması, uluslararası finans ve sermaye piyasalarına entegrasyonun güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Kanun kapsamında, katılımcıların faaliyetlerine ilişkin izin, ruhsat, lisans ve benzeri onay başvuruları ile bunların çalışanlarına ve bu çalışanların bakmakla yükümlü olduğu kişilere ilişkin izin ve onay gibi başvuruların yapılabilmesi amacıyla kamu kurum ve kuruluşlarının ilgili birimlerinin görev alacağı tek durak büro oluşturulacak. Tek durak büroda; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı temsilcileri ile bu bakanlıklarca gerekli görülmesi halinde bunların bağlı, ilgili, ilişkili kuruluşları veya bu bakanlıkların denetiminde olan kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri ve ilgili ilçe belediyesi temsilcileri yer alacak. İFM'de gerçekleştirilecek iş ve işlemlerin tek elden takibini yapmak ve tek durak büroda yer alan kamu kurum ve kuruluşları arasındaki koordinasyonu

sağlamak amacıyla tek durak büro, Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi tarafından sevk ve idare edilecek. Diğer taraftan, katılımcı belgesi almış finansal kuruluşlar tarafından İFM'de gerçekleştirilen finansal hizmet ihracatı niteliğindeki faaliyetler kapsamında elde edilen kazançların yüzde 75'i kurumlar vergisi matrahının tespitinde, kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla, kurum kazancından indirilecek. Ancak bu oran, geçici madde kapsamında kurumların 2022 ila 2031 yılları vergilendirme dönemlerine ait kurum kazançları için yüzde 100 olarak uygulanacak. Kurumlar vergisine ve harçlara ilişkin ilave muafiyet getiren aynı geçici madde doğrultusunda, katılımcı belgesi almış finansal kuruluşların İFM'de bulunan merkez ve şubelerinden, finansal faaliyet harçları 5 yıl süreyle alınmayacak.⁸

- 8. Yerli üretimi olmayan bazı hammadde ve ara mamullere uygulanan gümrük vergileri düşürüldü.** Konuya ilişkin Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararı ile bazı sanayi ürünlerine yönelik İthalat Rejimi Kararı'nda değişiklik yapılmıştır. Kararla, Türkiye'de yerli üretimi olmayan girdimahiyetindeki ham madde ve ara mamullere uygulanan gümrük vergileri sanayicilerin girdi maliyetlerini düşürmek ve rekabet gücünü artırmak amacıyla Avrupa Birliği (AB) ile eş zamanlı olarak düşürülmüştür. Etil alkolde ise, yerli üretimin desteklenmesi amacıyla dökme olanlarda gümrük vergisi yüzde 25'e, ambalajlı olanlarda ise yüzde 30'a çıkarılmıştır.⁹
- 9. İslam Konferansı Teşkilatı ülkeleri arasında gümrük tarifesi düzenlemesine gidildi.** Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararı ile İslam Konferansı Teşkilatı (İKT) Üyesi Devletler Arasında Tercihli Ticaret Sistemi (TPS-OIC) Çerçeve Anlaşması kapsamında düzenlenen tarife indirimlerine ilişkin Tercihli Tarife Düzenlemesi Protokolü (PRETAS) İthalat Rejimi Kararı'na yansıtılmıştır. Söz konusu anlaşma, Türkiye ve yükümlülüklerini tamamlamış İKT üyesi 12 ülke (Bahreyn Krallığı, Bangladeş Halk Cumhuriyeti, Birleşik Arap Emirlikleri, Fas Krallığı, İran İslam Cumhuriyeti, Katar Devleti, Kuveyt Devleti, Malezya, Pakistan İslam Cumhuriyeti, Suudi Arabistan Krallığı, Umman Sultanlığı ve Ürdün Haşimi Krallığı) arasında geçerli olacaktır. Anlaşma kapsamında, 12'li gümrük tarife istatistik pozisyonu bazında 416 temel tarım ürünü, 295 balıkçılık ürünü ve 96 demir-çelik ürününde gümrük vergisi düzenlemesine gidilmiştir.¹⁰
- 10. Bitkisel yağlarda gümrük vergisi sıfırlandı.** Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararı ile, 1 Temmuz 2022 tarihinden geçerli olmak üzere, 12. Fasıl, (Yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler; sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem) kapsamında 6 numaralı dipnota karşılık gelen ürünlerde gümrük vergisi 31 Aralık 2022 tarihine kadar sıfırlanmıştır. Bu fasılda gümrük vergisi sıfırlanan ürünler arasında çiçeklerin yetiştirilmesi amaçlı tohumlar, orman ağaçlarının tohumları, çiçek tohumları, meyve ağaç tohumları bulunmaktadır. 31 Aralık 2022 gün sonuna kadar gümrük vergisi sıfırlanan diğer fasıllar; 13. Fasıl (Lak; sakız, reçine ve diğer bitkisel özsu ve hülusalat) ile 15. Fasıldır (Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal katı ve sıvı yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazır yemeklik katı yağlar; hayvansal ve bitkisel mumlar); mısır ve aspir yağları, palm yağı, olein, ayçiçek yağı, rep, kolza, hardal yağları ile çeşitli alt ürünleri kapsamaktadır.¹¹
- 11. Türkşeker, şeker fiyatlarına yüzde 37-67 oranlarında zam yaptı.** Türkşeker, 27 Haziran 2022 tarihi itibarıyla bazı indirim marketler ve Tarım Kredi Kooperatifi için 390 TL'den verdiği 50 kilogramlık kristal şekerin fabrika satış fiyatına yüzde 67 zam yaparak 650 TL'ye çıkarmıştır. Diğer taraftan Türkşeker, diğer müşterileri için yine 50 kilogramlık şeker çuval fiyatını 500 TL'den 750 TL'ye yükselterek yüzde 36,4 zam yaptığını duyurmuştur.¹²

Kaynaklar:

- ¹ Bu bülten TEPAV tarafından hazırlanmakta ve iş dünyasının yakından takip ettiği vergi, istihdam, devlet destekleri, ticaret ya da finansal alanlardaki öne çıkan yasal düzenlemeleri esas almaktadır.
- ² TCMB, Faiz Oranlarına İlişkin Basın Duyurusu (2022-29). (23 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/tr/tcmb+tr/main+menu/duyurular/basin/2022/duy2022-29>
- ³ BDDK, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu Kararı, Karar Sayısı: 10249. (23 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/1126>
- ⁴ BDDK, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu Kararı, Karar Sayısı: 10250. (24 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/1127>
- ⁵ BDDK, Kredi Kullandırılmalarına İlişkin 24.06.2022 tarihli ve 10250 Sayılı Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu Kararı Hakkında Açıklama. (26 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.bddk.org.tr/Duyuru/EkGetir/951?ekId=824>
- ⁶ BDDK, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu Kararı, Karar Sayısı: 10248. (23 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.bddk.org.tr/Mevzuat/DokumanGetir/1125>
- ⁷ 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67 nci Maddesinde Yer Alan Tevkifat Oranları Hakkında Karar (Karar Sayısı: 5752). Resmi Gazete, Sayı: 31880. (28 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/06/20220628-20.pdf>
- ⁸ 7412 İstanbul Finans Merkezi Kanunu. Resmi Gazete, Sayı: 31880. (28 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/06/20220628-16.htm>
- ⁹ İthalat Rejimi Kararında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 5745, 5747, 5748). Resmi Gazete, Sayı: 31877. (25 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/25.06.2022>
- ¹⁰ İthalat Rejimi Kararında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 5746). Resmi Gazete, Sayı: 31877. (25 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/06/20220625-2.pdf>
- ¹¹ İthalat Rejimi Kararında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 5742). Resmi Gazete, Sayı: 31876. (24 Haziran 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/06/20220624-8.pdf>
- ¹² Ek'e bakınız. İlgili belge <https://ebyssorgu.turkseker.gov.tr/> adresinden alınmıştır.

